

"Europa beloofde te veel, deed te weinig" in Het Parool (20 december 1949)

Source: Het Parool. Vrij Onverveerd. dir. de publ. Van Norden, W. 20.12.1949. Amsterdam: Het Parool. "Europa beloofde te veel, deed te weinig".

Copyright: (c) Het Parool

URL:

http://www.cvce.eu/obj/europa_beloofde_te_veel_deed_te_weinig_in_het_parool_20_december_1949-nl-bcb6b77b-7c8e-4a3b-93ff-a12e4636f873.html

Last updated: 06/01/2017

HONI SOIT QUI MAL Y PENSE (I)

Europa beloofde te veel, deed te weinig!

Met de economische samenwerking in Europa gaat het niet zo best. Hoe komt dat? Heeft Engeland, zoals men vaak zegt, hierbij „de schuld” ?

Onze redacteur economie is om te proberen een antwoord te vinden naar Londen gegaan. Daar sprak hij met diverse regeringsinstanties, met de organisaties van werkgevers en werknemers, met vertegenwoordigers van de drie grote partijen: conservatieven, liberalen en socialisten.

Hij had ook een interview met de hoofdredacteur van het vermaarde weekblad „The Economist”.

In het artikel hiernaast stelt hij het probleem.

(Van onze redacteur economie)

Ruim anderhalf jaar geleden was het allemaal zo mooi begonnen. In Parijs!

Want de negentien landen, die zojuist de toezegging hadden gekregen, dat Amerika op voorstel van minister Marshall bereid was hun, via dollars, weer enige economische levensvatbaarheid te verschaffen, waren daar om een tafel gaan zitten ten einde tot zaken te komen.

Men betrok daartoe een nogal vriendelijke en idealistisch uitziende villa en de negentien Marshall-landen noemden haar — heel lelijk — Organisatie voor Europese Economische Samenwerking: OEEC. In het allereerste begin, dat vaak zo romantisch pleegt te zijn, bedoelde men er weinig meer mede, dan een huis te bouwen als „tegenvoeter” van de Amerikaanse woning, de Economie Cooperation Administration (ECA), die aan gene zijde van de Oceaan was belast met de uitvoering van het Europese Herstelplan.

En bovendien zou men daar in Parijs kunnen spreken over de verwezenlijking van de wensen, die de Amerikanen aan het verstrekken van zoveel keiharde dollars hadden verbonden.

Meer dan drie eisen waren er in het begin niet, hardop-uitgesproken althans niet. De productie moest worden uitgebreid, de handelsbelemmeringen dienden te worden opgeheven ten einde weer tot multilaterale handel te komen en de landen moesten zorgen voor herstel van de interne monetaire stabiliteit.

Dat waren en zijn volkomen duidelijke en reële punten en als er niet een vierde, zeer precaire zaak was gekomen, zou het met de Europese en Amerikaanse economische plannen uitstekend zijn gegaan en behoeften wij nu niet te spreken van een steeds toenemend Amerikaans wantrouwen ten opzichte van de geneigdheid der Marshall-landen tot het gezamenlijk werken aan „het in 1952 economisch op eigen benen staan”.

Want die vierde eis, was die van „Europese economische samenwerking”, van het vormen van „één groot economisch geheel”, van „integratie”.

En het lijkt wel bijzonder nuttig nu reeds vast te stellen, dat de Amerikanen van het werk in de O.E.E.C., zeer positieve stappen verwachtten op weg naar de integratie, hoewel van het begin af over de werkelijke betekenis van dit woord, zowel in Washington als in Parijs, aanzienlijk gebrek aan helderheid heeft bestaan!

Dit feit heeft overigens niet verhinderd, dat Europa ter wille van de goede zaak (goede dollars, liever) door middel van vele vage beloften heeft gesuggereerd de „samensmelting” na te streven, terwijl het in werkelijkheid zich om de verwezenlijking van deze zo „in de lucht hangende” Amerikaanse wens weinig bekommerde.>

Aan de andere kant mag men evenmin verzwijgen, dat de Amerikanen maar al te vaak de indruk wekten, dat

het enkele noemen van een wazig woord in staat zou zijn „zo maar" Westelijk Europa, het Britse Gemenebest en misschien zelfs wel Afrika tot één grote macht te maken, die tegen het communisme zou zijn opgewassen met, in de toekomst, een minimum aan Amerikaanse hulp....

Het zou overigens onzinnig zijn te beweren, dat de O.E.E.C. niets heeft gedaan of bereikt. Integendeel: zolang het ging om betrekkelijk eenvoudige zaken, zoals b.v. het uitbreiden van de nationale producties en het scheppen van een iets soepeler inter-Europese betalingsverkeer (altijd nog op bilaterale basis) zag men in Parijs vrijwel steeds lachende gezichten.

Maar toen men aan de essentialia toe kwam, die in Amerikaanse ogen stappen betekenden op weg naar de zo begeerde integratie, bleek de fraaie O.E.E.C.-villa een nog al wrak bouwwerk, waar barsten in de muren verschenen, als de bewoners de stem eens flink uitzetten en waar het geheel op korte termijn steeds verder uiteen zou zijn gevallen, als niet een energieke Amerikaanse huisbaasgeldschietster steeds luider was gaan verkondigen, dat de heren een weinig dienden mee te werken.

Toen realiseerde men zich in Parijs — en het was rijkelijk laat —, dat men meer had beloofd dan gegeven; toen bemerkte men plotseling met enige schrik, dat de Verenigde Staten „eenheid voor hun geld" wensten en dat men in dit opzicht minder had gedaan dan werd verwacht.

In zulke omstandigheden gaat men zich dan vaak afvragen wie „de schuld heeft" en aldus ging de publieke opinie in de O.E.E.C.-landen op zoek naar een zondenbok.

Ver meende men de speurtocht niet te behoeven voort te zetten. Men stuitte al snel op Engeland of misschien eerder nog op de persoon van zijn Kanselier van de Schatkist, Sir Stafford Cripps! Engeland kon of wilde niet samenwerken, zei men al snel, en dat werd het Verenigd Koninkrijk des te sterker aangerekend aangezien Cripps in de eerste negen maanden van de O.E.E.C. ongetwijfeld, zij het stilzwijgend, dé leidende rol had gespeeld in die organisatie. Tot succes en vreugde van alle betrokkenen overigens.

Het is intussen waar, dat toen de O.E.E.C. in Mei 1949 bijeen was om tot een soepeler inter-Europees betalingsverkeer te geraken, Sir Stafford roet in het eten gooide door met België over de overdraagbaarheid van de trekkingsrechten zodanig te gaan bakkeleien, dat men na een mislukking (waar zelfs Harriman aan te pas kwam) pas de eerste Juli tot een moeizaam compromis kwam. Men kan evenmin ontkennen, dat de neiging van Cripps tot het spreken met de Amerikanen buiten de O.E.E.C.-partners om, zijn populariteit in die kring deed afnemen.

Het maakte uiteraard ook niet zo'n bijzonder gunstige indruk toen Engeland, dat in Augustus in een enorme dollarcrisis was geraakt, bij de verdeling van de Marshall-pot voor het tweede jaar plotseling met een extra eis van zo'n half miljard dollars kwam aanzetten.

En misschien kreeg Engeland wel definitief zijn anti-samenwerkingsnaam, toen het zonder overleg, met welke OEEC-partner dan ook, in September tot devaluatie besloot.

De „klap op de vuurpijl" was natuurlijk de reis van de grote baas van de ECA, Paul Hoffman, naar Parijs, waar hij 31 October 1949 de verzamelde villa-bewoners meedeelde, dat een derde portie dollars wel eens kon uitblijven als er nu van... integratie niet snel iets kwam.

Maar het zonderlinge feit deed zich voor, dat ook dit keer de heer Hoffman niet duidelijk maakte wat hij met integratie bedoelde. Het moet overigens gezegd worden dat de O.E.E.C. zich haastte enige praktische stappen te ondernemen hoewel men zich onmiddellijk daarna weer kon afvragen of dit nu wel hetgeen was, waar de publieke opinie in de V.S. op wachtte.

Veel verder dan de belofte voor 15 December 50 % van de particuliere handel van ieder O.E.E.C.-land vrij

te geven kwam men niet. En daarbij moet men vooral niet uit het oog verliezen, dat zulks geschiedde op een voorstel van Engeland. Inmiddels is de 15e December al verstreken en behalve van Engeland en Nederland is van die vrije goederenlijsten weinig definitiefs vernomen....

Tegelijkertijd beloofde men echter te Parijs (zonder recht duidelijk te maken wat men in de zin had) het streven naar „één grote Europese markt" als doel te beschouwen, terwijl ook het vormen van „regionale groeperingen" werd aanbevolen.

Op dit laatste terrein begonnen vooral Frankrijk en België koortsachtig te werken, waardoor de inmiddels tot Fibenel omgedoopte Fritalux ontstond, die de samenwerking van Frankrijk, Italië plus de Benelux inluidde. Het was intussen duidelijk, dat Engeland buiten deze affaire was gebleven, zo niet gehouden.

En terwijl de Fibenel-landen in Parijs poogden hun zeer uiteen lopende economieën een geur van integratie te verschaffen, deed plotseling Engeland een voorstel aan de Scandinavische landen volgens welk een andere regionale groep, de Uniscan, moest ontstaan.

Het is echter intussen ook duidelijk geworden, dat deze twee pogingen tot samenwerking bepaald niet op stel en sprong resultaat zullen opleveren. Nederland zou in dit opzicht overigens uit eigen Benelux-ervaring kunnen putten als het er om ging te bewijzen hoe moeilijk het is, zelfs in kleiner verband iets te bereiken.

Verbazingwekkend is het dan ook niet, dat ondanks deze pogingen, die men vaak niet anders kan zien als magische rookgordijnen ten behoeve van de Amerikaanse publieke opinie, de onrust bleef.

Moet Europa meer, kan het meer? Wil Engeland wel? Een belangrijke vraag, want het continent weet maar al te goed dat het met het Verenigd Koninkrijk zelfs als zondenbok rekening moet houden.

En een andere kwestie: Is het wel zo, dat Engeland de naam van zondenbok-op-samenwerkingsterrein verdient?

Om te pogen op vele vragen een antwoord te vinden, zijn wij ter plaatse de toestand gaan opnemen.